

W najnowszym numerze Pisma Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA, m.in.:

Reforma finansów JST po pierwszym roku. Jak wynika z raportów Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego, nowy system wzmocnił stronę dochodową zdecydowanej większości jednostek, szczególnie gmin wiejskich, jednak nie może to zamykać dyskusji o reformie. Analizujemy raporty NIST i publikujemy komentarze samorządowców.

Reforma wymaga korekt – diabeł tkwi w szczegółach metodycznych. O konieczności wzmocnienia dochodów własnych, problemie luki oświatowej oraz granicach centralizacji finansowania wynagrodzeń nauczycieli rozmawiamy z Julią Łukomską, wicedyrektorką Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego.

Wójt nie będzie już kierownikiem urzędu? Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej chce otworzyć debatę na temat zmian w samorządzie. I proponuje zaskakujący model: wójt, burmistrz lub prezydent miasta wybierany bezpośrednio, ale przestaje kierować urzędem i wydawać decyzje administracyjne.

Procesy demograficzne pogłębiają lukę oświatową w budżetach. Konin może być przykładem, jak silnie depopulacja, starzenie się mieszkańców i rosnące koszty stałe wpływają na finanse samorządowe – pisze Ewelina Ostajewska-Szwankowska, skarbnik Konina.

Nauczyciele mają dosyć pustych deklaracji. Związek Nauczycielstwa Polskiego domaga się natychmiastowego wznowienia prac nad obywatelskim projektem „Godne płace i wysoki prestiż nauczycieli”, który od pięciu lat nie doczekał się uchwalenia.

Samorzady chcą skuteczniejszej egzekucji. Śląski Związek Gmin i Powiatów postuluje zmianę przepisów, która pozwoliłaby na egzekucję sądową i administracyjną należności innych niż alimentacyjne także z minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Ministerstwo Cyfryzacji ostrzega przed atakami socjotechnicznymi. Rośnie liczba zaawansowanych ataków. Cyberprzestępcy nie ograniczają się do infekowania komputerów, ale próbują przenikać do organizacji jako kandydaci do pracy.

PAYT w systemie odpadowym – piąta metoda czy kosztowny eksperyment? O skrytykowanej przez środowiska samorządowe propozycji rządu dotyczącej sposobu płacenia przez mieszkańców za śmieci pisze Maciej Kielbus, Partner Zarządzający w Ziemski&Partners Kancelaria Prawna.

Premiowanie czy iluzja? Współpraca między JST nie jest rzadkością, jednak problem polega na tym, że system nie czyni jej racjonalnym wyborem – pisze dr Justyna Przedzińska, adiunkt w Katedrze Prawa Gospodarczego Publicznego i Ochrony Środowiska na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Zasady zastępowania przewodniczącego rady gminy. Choć nie dysponuje istotnymi kompetencjami decyzyjnymi, jego obecność jest niezbędna do prowadzenia sesji i podejmowania uchwał. Z tego względu ustawodawca precyzyjnie określił zasady zastępowania przewodniczącego. Przedstawiamy procedury oraz związane z tym wątpliwości.

Przekazanie sprawy między organami nie zawsze wymaga odrębnej informacji RODO. NSA uznał,

że organ administracji publicznej, który przekazuje sprawę według właściwości na podstawie art. 65 § 1 kpa, nie musi każdorazowo realizować odrębnego obowiązku informacyjnego z art. 14 RODO.

Wadliwe doręczenie nie uruchamia terminu do odwołania. Jeżeli organ powołuje się na doręczenie zastępcze do rąk sąsiada, musi wykazać spełnienie wszystkich warunków z art. 43 kpa. Brak zawiadomienia adresata o pozostawieniu pisma u sąsiada oznacza, że doręczenie jest bezskuteczne – rozstrzygnął NSA

Ustawowy termin opiniowania programu. Obligatoryjny tryb opiniowania projektu programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi wyklucza podjęcie uchwały przed upływem ustawowego terminu na zajęcie stanowiska przez uprawnione podmioty – uznał wojewoda mazowiecki w rozstrzygnięciu nadzorczym.

Możliwości uchylenia i zmiany decyzji ostatecznej. Uchylenie lub zmiana decyzji ostatecznej na podstawie art. 154 § 1 albo art. 155 kpa nie może być traktowane jako kolejna instancja postępowania administracyjnego. Prezentujemy orzecznictwo sądów.

Konstrukcja klauzul przeglądowych w usługach transportowych. O prawidłowości konstrukcji takich klauzul decyduje nie tylko ich zgodność z przepisami, lecz przede wszystkim precyzyjne rozpoznanie ryzyk oraz uwarunkowań organizacyjnych. Jak tworzyć je w praktyce?

Jakość wody pod większą kontrolą. Nowelizacja ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, która weszła w życie 21 maja 2026 r., wdraża unijną dyrektywę dotyczącą jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Co to w praktyce oznacza dla samorządów i firm wodociągowo-kanalizacyjnych?

Najważniejsze rozstrzygnięcia dotyczące ustawy o pracownikach samorządowych. W sprawach zatrudniania kierowników jednostek organizacyjnych, ustalania wynagrodzeń osób funkcyjnych, a także prowadzenia naborów organy nadzoru przypominają, że intencje, słuszność czy poczucie sprawiedliwości nie mogą zastępować podstawy prawnej. Analizujemy najważniejsze wyroki sądowe.

Będzie nowa ustawa o jakości powietrza. Projekt ustawy o jakości powietrza ma wdrożyć do polskiego systemu prawnego dyrektywę (UE) 2024/2881. Dla samorządów, zwłaszcza województw, oznacza to nowe obowiązki planistyczne, informacyjne i sprawozdawcze.

Samorzady chcą zachować wpływ na przyszłość Europy. 171. sesja plenarna Komitetu Regionów była jedną z najważniejszych debat samorządowej Europy o przyszłości Unii po 2027 r. Głównym tematem był projekt nowego wieloletniego budżetu UE na lata 2028–2034 i reforma polityki spójności. Publikujemy komentarze polskich przedstawicieli w Komitecie.

Rząd nie radzi sobie z problemem niedźwiedzi w bieszczadzkich gminach. Drapieżniki pod szkołami, na placach zabaw i przy gospodarstwach rolnych – tak dziś wygląda codzienność części Bieszczad. – To nie pojedynczy incydent, ale realne zagrożenie dla mieszkańców i turystów – mówi w dużym wywiadzie Adam Piątkowski, wójt Soliny.

Kacze dołki zamiast retencji. Jak pod hasłem adaptacji do zmian klimatu można zniszczyć naturalne oczko wodne, płazy i zdrowy rozsądek – pisze dr inż. Sławomir Chmielewski, przyrodnik, były burmistrz

Mogielnicy.

WEI o centralizacji miliardów na ekologię i odpady. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zamiast być sprawnym operatorem zielonej transformacji, stał się – według Warsaw Enterprise Institute – przykładem państwowego molocha: scentralizowanego, podatnego na decyzje polityczne i niewydolnego organizacyjnie.

Mieszkańcy szukają stabilizacji i bezpieczeństwa. O roli samorządów, programach wspierania rodzin oraz wyzwaniach związanych z polityką senioralną rozmawiamy z Aleksandrą Gajewską, wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej.

Starsza Polska idzie do klubu. Seniorzy potrzebują nie tylko opieki, ale przede wszystkim motywacji do działania i powodu, żeby wyjść z domu. Samorzady zaczynają to dostrzegać, co widać po szybko rosnącej liczbie klubów seniora zarówno w dużych miastach, jak i gminach wiejskich.

Teatr na wyspie. Nowa siedziba Teatru Współczesnego w Szczecinie znajdzie się na Łasztowni – wyspie rzecznej vis-à-vis Zamku Książąt Pomorskich, która od kilku lat zmienia się w coraz bardziej dostępną i atrakcyjną część miasta.

Zamawiając prenumeratę „Wspólnoty” otrzymują Państwo:

- kompleksowy przegląd najważniejszych zagadnień w jednym miejscu,
- bezpłatny stały dodatek *KURIER PRAWNY*,
- dostęp do ekskluzywnych rankingów,
- bezpłatny dostęp do wydań archiwalnych,
- bezpłatne porady prawne.

Inspirujemy, omawiamy i analizujemy prawo, finanse, gospodarkę JST.

Zachęcamy do dołączenia do naszej wspólnoty. W sposób profesjonalny i innowacyjny wspieramy rozwój naszych lokalnych ojczyzn.

Prenumeratę można zamówić:

- za pomocą [formularza](#) wysłanego na adres: *MUNICIPIUM SA, ul. Marynarska 19A, 02-674 Warszawa*
- e-mailowo: handlowy@municipium.com.pl
- online w księgarni: www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia